

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про
участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону»

1. Мета

Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» (далі – проєкт акта) розроблено Національною поліцією України на виконання кроку 19 Плану пріоритетних дій Уряду на 2023 рік, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 березня 2023 року № 221-р, стосовно розроблення та подання Кабінету Міністрів України законопроєкту про внесення змін до Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» (далі – Закон), що впливає із завдання 395, передбаченого Планом законопроєктних робіт Верховної Ради України на 2023 рік, затвердженим Постановою Верховної Ради України від 07 лютого 2023 року № 2910-IX, а також заходу 1.4.1. завдання 1.4 Плану заходів, спрямованих на виконання Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2024 року № 792-р.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

На сьогодні механізм припинення діяльності громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону (далі – громадські формування) потребує додаткового нормативного врегулювання.

Так, відповідно до статті 8 Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» (далі – Закон) припинення діяльності громадського формування здійснюється шляхом примусового розпуску, саморозпуску або за заявою реєструючого органу. Діяльність громадських формувань може бути також заборонена за рішенням суду.

Стаття 3 Закону передбачає обмежені можливості для реєструючого органу своєчасно виявляти порушення громадськими формуваннями вимог законодавства України, а в разі звернення реєструючого органу до суду з відповідними позовними заявами процедура є не виправдано тривалою.

У частини четвертій статті 5 Закону визначено, що положення (статут) громадського формування узгоджується з керівником відповідного територіального органу Національної поліції України, підрозділу Державної прикордонної служби України, а також виконавчого органу ради, на території якої діятиме це громадське формування.

Згідно з частиною першою статті 11 Закону України «Про місцеве самоврядування» виконавчими органами сільських, селищних, міських, районних у містах – виконавчі комітети, відділи, управління та інші створювані радами виконавчі органи.

МВС № 14463/01/38-2026 від 04.08.2026 (2569625)

Підписав: Вигівський Іван Михайлович

Сертифікат: 6C9E48EB050893DA0400000047810200D4FE0600

Дійсний: з 17.07.2026 08:55:25 по 17.07.2028 08:55:25

Під формулюваннями «відповідний територіальний орган Національної поліції» слід розуміти головне управління Національної поліції в області (пункт 2 частини першої статті 13 Закону України «Про Національну поліцію»), а «керівником відповідного органу поліції Національної поліції» є начальник відповідного головного управління Національної поліції в області.

Попри те, що повсякденна діяльність таких формувань має організовуватися, спрямовуватися і контролюватися відповідними органами Національної поліції України, підрозділами Державної прикордонної служби України, на території обслуговування яких функціонують громадські формування, територіальні підрозділи поліції не уповноважені давати вказівки, здійснювати контроль та координацію діяльності громадських формувань.

Крім того, у Законі не визначено чіткого розмежування сфер діяльності громадських формувань.

У зв'язку з цим виникла потреба внесення змін у Закон.

3. Основні положення проєкту акта

Проєктом акта передбачається внесення комплексних зміни до статей 3, 5, 6, 8, 10–16, 18–20 Закону, зокрема:

у частині третій статті 3 Закону визначити уповноважених службових осіб, яким надано право давати доручення членам громадського формування;

у статті 5 Закону встановити, що діяльність громадських формувань здійснюється виключно за місцем знаходження юридичної особи.

Проєктом Закону передбачено надати повноваження територіальним органам Національної поліції України та органам Державної прикордонної служби України звертатися до суду щодо примусового припинення (ліквідації) діяльності громадського формування в разі їх бездіяльності або порушення ними вимог законодавства України.

Крім того, пунктом 3 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» проєкту акта передбачається встановити, що громадські формування в шестимісячний строк з дня припинення або скасування в Україні воєнного стану зобов'язані привести свої установчі документи у відповідність до цього Закону, а також подати документи для проведення державної реєстрації змін до відомостей про громадські формування. Громадські формування звільняються від сплати адміністративного збору під час державної реєстрації змін до установчих документів, пов'язаних з приведенням їх у відповідність до цього Закону. У разі недодержання такої вимоги громадськими формуваннями їх діяльність підлягає забороні в установленому законом порядку, крім випадків, якщо громадськими формуваннями вжито заходів для додержання зазначених вимог, а неможливість державної реєстрації змін до установчих документів, пов'язаних з приведенням їх у відповідність до цього Закону, зумовлена об'єктивними причинами.

Термінологію окремих норм Закону приведено у відповідність до законодавства з урахуванням змін, які відбулися останнім часом.

4. Правові аспекти

Основними нормативно-правовими актами, що діють у цій сфері правового регулювання, є:

Конституція України;

Кодекс адміністративного судочинства;

Цивільний кодекс України;

Закони України «Про оборону України», «Про Національну поліцію», «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про дорожній рух», «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань», «Про громадські об'єднання», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про державний кордон України», «Про Державну прикордонну службу України»;

Положення про Національну поліцію, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 року № 877, та Положення про Адміністрацію Державної прикордонної служби України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року № 533.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація акта не потребуватиме додаткового фінансування з державного та/або місцевих бюджетів.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проект акта не потребує проведення консультацій з громадськістю, у зв'язку з чим не виносився на громадське обговорення відповідно до вимог Порядку проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03 листопада 2010 року № 996.

Проект акта не стосується сфери наукової і науково-технічної діяльності та на розгляд Наукового комітету Національної ради з питань розвитку науки і технологій не надсилався.

7. Оцінка відповідності

У проєкті акта відсутні положення, що порушують права та свободи, гарантовані Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією, створюють підстави для дискримінації, стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції.

У проєкті акта відсутні положення, що містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією; створюють підстави для дискримінації.

Відповідно до листа Урядового офісу координації європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів України проєкт акта не регулюється зобов'язаннями України у сфері європейської інтеграції, у тому числі міжнародно-правовими, та правом Європейського Союзу.

Реалізація заходів, передбачених проєктом акта, не потребуватиме додаткових матеріальних та інших витрат.

8. Прогноз результатів

Прийняття Закону дозволить удосконалити діяльність громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону.

Міністр внутрішніх справ України

Іван ВИГІВСЬКИЙ